

زانكۆی سه‌لاحه‌دین - هه‌ولێر

University of Salaheddine

كۆلیژی به‌ریوه‌بردن و ئابوری

به‌شی کارگیری ریکخراوه گه‌شتیاریه‌کان

(کارگیری ته‌کنه‌ئۆژیا له‌سه‌ر بازارگیری خزمه‌تگوزاری گه‌شتیاری)

تویژینه‌وه‌یه‌کی شیکاریه‌ بۆ رای به‌ریوه‌به‌رایه‌تی هۆتیله‌کانی پینج نه‌ستیره له شاری هه‌ولێر

تویژینه‌وه‌که پینشکەشی نه‌نجومه‌نی به‌شی کارگیری ریکخراوه گه‌شتیاریه‌کان ده‌کریت، وه‌ک به‌شیک له پیداو یستیه‌کانی به‌ده‌سته‌نیه‌انی پروانه‌می به‌کالۆریۆس له پسیپۆری کارگیری ریکخراوه گه‌شتیاریه‌کان

ناماده‌کردنی له لایه‌ن قوتابیان:

رۆمی ره‌شید فه‌تاح

ژینه شکر عثمان

ته‌نها رزگار خالید

به‌سه‌ر په‌رشته‌ی:

م. فاروق حکیم نجم

نآهت

بسم الله الرحمن الرحيم

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

البقرة (٢٦٩)

بەلگىنامە

ئىمە بەلگىن دەدەين كە ئەم توڭزىنەمۇپە (كارىگەرى بەكارھىنانى تەكنەلۇجىيا لەسەر كەرتى گەشتىيارى) كە پىشكەشى لىژنەى كارگىرى رىكراوہ گەشتىيارىپەكان زانكۆى سەلاھەدىن كراوہ بەتەواوى لەلایەن ئىمەمە نوسراوہ ئەنجامەكانى لەكارو كۆشى دلسوزانەى ئىمەپە پىشر بو ھىچ لایەنكى دىارىكراو پىشكەش نەكراوہ.

ناوى قوتابىانى توڭزە

تەنھا رزگار خالدا

ژىنە شكر عثمان

رۆمى رەشىد فەتاح

ئىمزا

ئىمزا

ئىمزا

پشتگیری سهرپهرشتیاری

پشتگیری توژیینهوهی (کاریگیری بهکارهینانی تهکنهآوجیا لهسهر کهرتی گهشتیاری) لهلایهن قوتابیان (ژیینه شکر عثمان، تنها پرزگار خالد، رومی رهشید ففتاح) نامادهکراوه بهتهواوی پابهندی و رینماییهکان

ناو واژوی سهرپهرشتیاری

برياری لیژنه‌ی گفتوگو

سەرۆک و ئەندامانی لیژنه‌ی گفتوگۆی تووژینه‌وه ناوی قوتازیانقوتابیان(ژینه شکر هتمان،
ته‌نها ڕزگار خاڵد، ڕۆمی ڕه‌شید فه‌تاح) له‌ژیر ناو و نیشانی(کاریگه‌ری به‌کاره‌ینانی
ته‌کنه‌ئوجیا له‌سه‌ر که‌رتی گه‌شتیاری)کرد، له‌ئه‌نجامدا ئەم بریاره‌ی خواره‌وه در:

- په‌سه‌ند کراوه

- په‌سه‌ند کراوه بۆیه پێویسته له‌ماوه‌ی ( ) له‌ماوه‌ی ( ) بکاته‌وه

- په‌سه‌ند کراوه بۆیه پێویسته له‌ماوه‌ی داها‌توو دووباره بکاته‌وه

ناوی و واژۆی ئەندام   ناوی و واژۆی ئەندام ناو   واژۆی سەرۆک لیژنه

پیشکش به

ئەم توژینەویە پیشکش دەکەم بە دایک و باک و خیزانم و ئەو مامۆستایانەی کە هەر لە قوناغی سەرەتایی تا ئیستا یارمەتی دەرم بوونە و پیشکش بە مامۆستای ئەزیز و بەرێزم (م. فاروق حکیم نجم) دەکەم.

سوڤاس پڙانين

سوڤاس و ستايشي خوداي گهوره دهكهم كه گهياندمي به قوناغي بهكالوريوس، ونوسيني
تويژينهوم، سوڤاسي كولنيزي بهريوهبردن و نابوري دهكهم سوڤاسي بهريوهبيري بهشهكهم و
ماموستاكانم دهكهم بهتاييهت(م.فاروق حكيم)ي بهريز دهكهم به دلگهورهيهكي زورهوه
هاوكارمان بوو سهريهشتيكردين بو تهواو كردني تويژينهوهكهمان، سوڤاسي ههموو نهوانه
دهكهم كا يارمهتبيان دايين بو تهواو كردني تويژينهوهكهمان

پوخته

لهم توڙينهويهيدا باس له كاريگهري تهكنهلوجيا دهكهن، كاريگهريهكي نهوتوي ههيه لهسر
پيشكهوتني گهشت و گوزار لهبر نهوهي تهكنهلوجيا بهژير خاني ولات دادهنرئيت، دوواكهوتن
له تهكنهلوجيا دهبيته هوئو زيان گهياندين به كهرتي گهشتياري و به ژير خاني ولات، نيمه
همولدهين كيشهو گرفتهكاني باس بكهين بو نهوهي بگهين به نهجاميك لهو توڙينهويهيهي كه
دروستان كردوه.

پیشهکی

له ئیستا دا کهرتی گهشتیاری بهیهکیک له گرنگترین چالاکیهکانی جیهان دادهنریت، گهشهسهندنی خیرای کردوو له بواری تیرکردنی نارهزوهکانی گهشتیار و مرؤف بو بهسهربردنی کات بو پیشهی سهربهخو و هاتنه ژورهوهی گهشتیاری و بهرههم و خزمهت گوزاری تایبعت بهخوی ههیه، هاوکات بهژداریشه له زیادکردنی داهااتی نیشتمانی، سهرهراي هینانی دراوی بیانی پهرهپدانی پیکهاتهی بنهرتی جوراوجور و لاتان، دوواتر گهشتیاری بوته پیشهیهکی کاریگهر له زوریک و لاتاندا و له سهرانسهری جیهاندا.

لیستی ناوهرۆک

ژماره‌ی لاپه‌ره	بابهت
I	ناونیشان
II	نایه‌تی قونان
III	به‌لیننامه
IV	پشتگیری سه‌رپه‌رشتیار
V	پریاری لیژنه‌ی گفتوگو
VI	پیشکەش به
VII	سو پاس و پیزانین
VIII	پوخته
IX	پیشه‌کی
به‌شی یه‌که‌م: میتۆدی تویرینه‌وه	
۱۴	یه‌که‌م:گرفت و کیشه‌ی تویرینه‌وه
۱۴	دووه‌م: گرنگی تویرینه‌وه
۱۵	سینیه‌م: نامانجی تویرینه‌وه
۱۶	چواره‌م: مؤدیلی تویرینه‌وه
۱۷	پینجه‌م: گریمانەکانی تویرینه‌وه
۱۷	شه‌شه‌م: سنوری تویرینه‌وه
۱۷	حه‌وته‌م: کۆکردنه‌وه‌ی داتا و زانیاری
۱۷	هه‌شته‌م: ساییلی تویرینه‌وه
به‌شی: دووه‌م	
۱۸	چه‌مکی ته‌کنه‌لو‌جیا
۱۹	پیناسه‌ی ته‌کنه‌لو‌ژیا

۲۰	سوده‌کانی ته‌کنه‌لۆژیا
۲۱	زیانه‌کانی ته‌کنه‌لۆژیا
۲۲	هوتیل کریستال
به‌شی سنیهم	
۲۵	به‌بازارکردنی خزمه‌تگوزاری گه‌شتیاری
۲۶	بازاری گه‌شتیاری
به‌شی چواره‌م	
۲۸	باسی یه‌که‌م: پرسیاره‌کانی تایبته‌ت به که‌سایه‌تی که راپرسیان له‌گه‌ل ده‌که‌ین
۳۱	باسی دووم: پرسیار باسی یه‌که‌م کانی تایبته‌ت به گۆراوه‌کانی توژیینه‌وه‌که
۳۸	باسی سنیهم: کوالیتی خزمه‌تگوزاری گه‌شتیاری
۴۵	ده‌نه‌نجامه‌کان
۴۶	راسپارده‌کان
۴۷	سه‌رچاوه‌کان

لیستی خشتهکان		
لاپه‌ره	ناو	ژماره
۲۸	ره‌گه‌زی نمونه‌ی توژی‌ینه‌وه	۱-۴
۲۹	ئاستی ته‌مه‌نی نمونه‌ی توژی‌ینه‌وه	۲-۴
۳۰	ئاستی رۆشن‌بیری نمونه‌ی	۳-۴
۳۰	شوینی نیشته‌جیبوونی نمونه‌ی توژی‌ینه‌وه	۴-۴
۳۱	پیشوازی کردنی کارمه‌ندانی هۆتیله‌کان هه‌موویان له یه‌ک ئاستدان؟	۵-۴
۳۲	نرخ‌ی مانه‌وه‌ی له هۆتیله‌کانی پینج نه‌ستیره‌ی زیاتر بێت به به‌راورد به هۆتیله‌کانی تر	۶-۴
۳۲	زۆربوونی ژماره‌ی هۆتیله‌کان ده‌بێته هۆی که‌م‌کردنه‌وه‌ی نرخ‌ی مانه‌وه‌یان	۷-۴
۳۳	هۆتیله‌کان له ئاست داواکاریه‌کانی میوانه‌کانیان	۸-۴
۳۴	نرخ‌ی مانه‌وه‌ له هۆتیله‌کان جیاوازه	۹-۴
۳۵	پیشوازی کردنی کارمه‌ندانی هۆتیل له ئاست داواکاری میوانه‌کانیان	۱۰-۴
۳۶	ئایه خزمه‌ت‌گوزاریه‌کان له هۆتیلیک بۆ هۆتیلیکی تر جیاوازیان هه‌یه	۱۱-۴
۳۶	هۆتیله‌کان هه‌موو خزمه‌ت‌گوزاریه‌ک پیشکەش به تاکه‌کان ده‌کەن	۱۲-۴
۳۷	مه‌رجه هۆتیله‌کان پاک و خاوین بن له هه‌موو روێکه‌وه	۱۳-۴
۳۸	ئایه تا چه‌ند پێویسته به‌ریوه‌به‌ری هۆتیله‌که شاره‌زاییان له بواری ئینتەرنیت هه‌بێت	۱۴-۴
۳۹	ئایه پێویسته له هه‌موو هۆتیله‌کان ئینتەرنیت هه‌بێت	۱۵-۴
۴۰	ئایه زانستی کۆمپیوتەر کاریگه‌ری له‌سه‌ر به‌ریوه‌به‌رمان هه‌یه بۆ پیشکەش کردنی کوالیت و خزمه‌ت‌گوزاری باشتر	۱۶-۴
۴۱	ئایه پێویسته جگه‌ له به‌ریوه‌به‌رمان ده‌بێ کارمه‌نده‌کانیش شاره‌زاییان له کۆمپیوتەر هه‌بێت	۱۷-۴

۴۱	ئايە تا چەند بەرپو بەر مەكان ئەپلىكەيشن بەكار دىنن بۇ رىكلام كىردن	۱۸-۴
۴۲	ئەپلىكەيشنەكان هېچ كارىگەريان لەسەر گەشتىيار هەيە بۇ هەلبۇاردنى كوالىتى خزمەتگوزارى ھۆتپلەكان	۱۹-۴
۴۲	ئايە تا چەند بەكار ھىنانى مۇبایل لەلايەن گەشتىياران دەبىتە ھۆى هەلبۇاردنى خزمەتگوزارى گەشتىيارى	۲۰-۴
۴۲	مۇبایل هېچ كارىگەرى هەيە لەسەر گەشتىيار و بەرپو بەر مەكان	۲۱-۴
۴۳	سايەتەكان تا چەند دەتوانى يارمەتى دەرى گەشتىيار مەكان بىت لە هەلبۇاردنى باشتىرىن كوالىتى خزمەتگوزارى ھۆتپل	۲۲-۴
۴۴	دانانى سايەت لە ھۆتپلەكان تا چەند يارمەتى دەره بۇ رىكلام كىردن بۇ شمەك و خزمەتگوزارى مەكان	۲۳-۴

بەشى يەكەم: مېتۇدى تويژىنەو

يەكەم: گرفت (كېشە) ي تويژىنەو

۱- كاريگەرى ئەخلاقىيەكانى بەكارهينانى تەكنەلۇجيا وەك ناسىنەوئى دەموچاۋ بايۇمەترى لەگەشتىياري مامەلەي پارىزراۋ و شەفاف چۆن كاريگەرى لەسەر متمانەو رەزامەندى گەشتىاران ھەيە، بۇ تايىبەت مەندى ئاسايش لەكاتى جزز كوردنى شوينى نىشتەجىبوون و خزمەتگوزارىيەكان بەشىۋەيەكى ئۇنلاين

۲- كاريگەرى تەكنەلۇجيا لەسەر كەرتى گەشتىياري چيە لەسەر ئاستى تاكەكانى كۆمەلگا تويژىنەو لەسەر ھۆتيلەكانى پىنج ئەستىرە لە ھەولير.

۳- ئاستى ھۆشيارى بەريوبەرانى ھۆتيلى پىنج ئەستىرە خراپى كوالىتى نامرازەكانى تەكنەلۇجيا، كەمى خزمەت گوزارى ناو ھۆتيلەكانى پىنج ئەستىرە كاريگەرى دەكاتە سەر كەمبونى گەشتىيار.

دوۋەم: گرنگى تويژىنەو

۱- گرنگى ئەم تويژىنەو لەو دايە كەوا باسى كارتى گەشتىياري كردوۋە وەك كەرتى ئابوورى گرینگ كەوا يارمەتى پەرمپىدانى ئابورى دەدات وە كۆمەلئىك كېشەي كۆمەلايەتى چارەسەردەكات لەوانە بىكارى، چونكە بەشىكى بەنرەتى داھات و تاك سەرچاۋەيەكە بۇ بەدەست ھىنانى دراوى بيانى، بۇيە گرینگە پەرە بەم كەرتە بدرى لەرئىگەي تويژىنەوئى نامرازەكانى تەكنەلۇجيا.

۲- گرنگى ئەم تويژىنەو لەو دايە كەوا ئەم رىگايانە ئاشكرا بىكەين كە تەكنەلۇجيا كاريگەرى ئەرىنى لەسەر سەرنج راکىشانى گەشتىياري ھەيە، ئەمەش وادەكات ھۆتيلەكان زياتر سەرنج راکىش بن بۇ كۆمەلئىكى فراوانتر لە گەشتىياران.

۳- گرنگى ئەم تويژىنەوئى لەو دايە كەوا باسى دەزگا گەشتىيارىيەكان دەكات، كەچۆن خويان دەبىنەو لە ھۆتيلە گەشتىيارىيەكان، چونكە رۆلئىكى گرنگى ھەيە لە بەريۋەبەردن و بەبازاركردنى كەرتى گەشتىياري لە رىگەي بەكارهينانى تەكنەلۇجيا وەك نامرازىك بۇ پىركردنەوئى پىداۋىستى گەشتىياري.

سېيەم: ئامانجى توپزىنەوہ

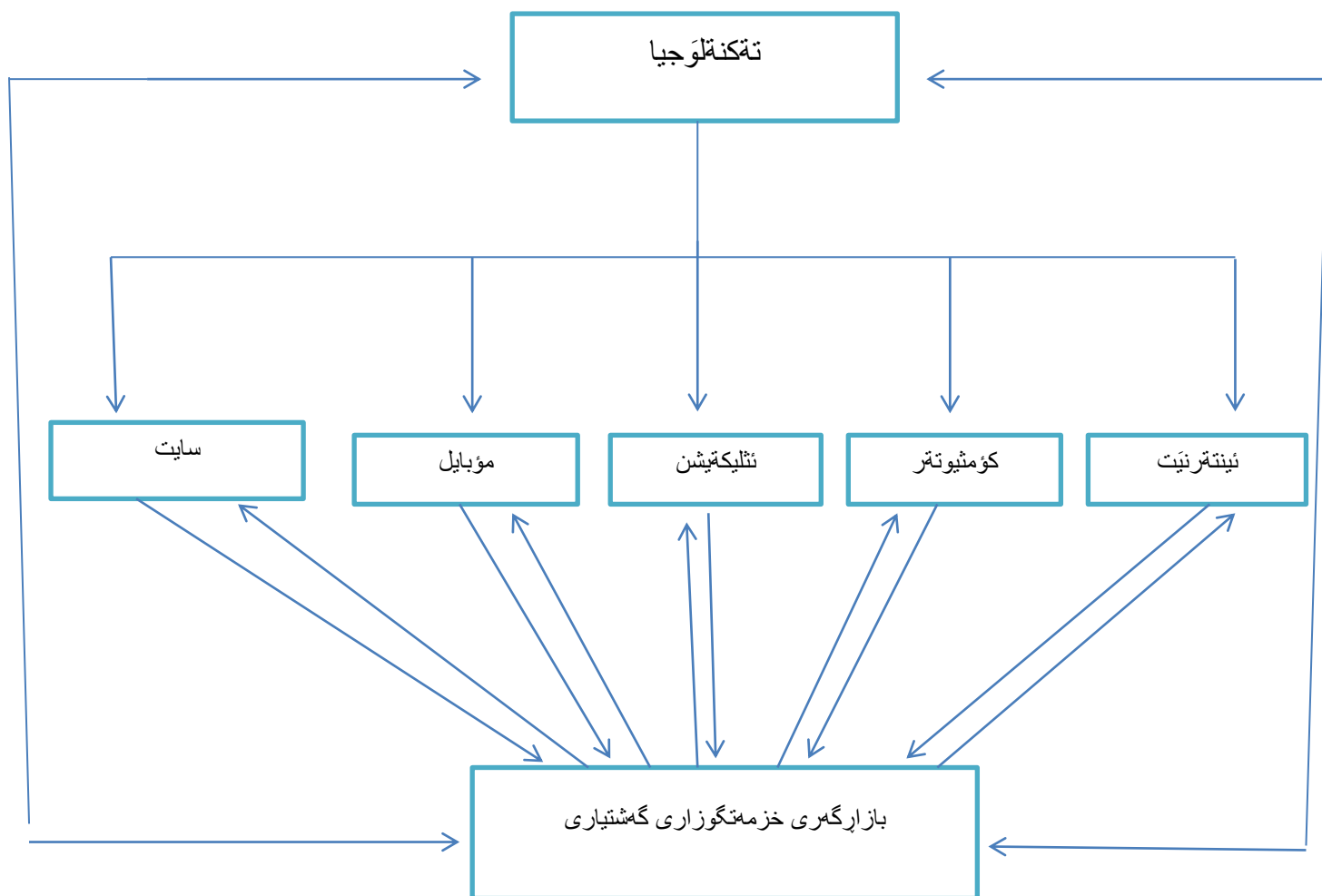
ئامانجى ئەم توپزىنەوہىە برىتئە لە:

۱- دەرخستى كارىگەرى تەكنەلۇجىا لەسەر راکىشانى گەشتىارى لە ھۆتئەلەكانى پىنچ ئەستىرەكانى ھولئىر لەلايەن تاكەكانى كۆمەلگاي توپزىنەوہكە.

۲- زانىنى ئاستى ھۆشيارى بەرئوبەرانى ھۆتئەلە پىنچ ئەستىرەيەكانى سەنتەرى شارى ھولئىر بۇ گرنكى تەكنەلۇجىا.

۳- باشتىر كوردنى كوالئىتى ئامرازەكانى تەكنەلۇجىا بۇ كەرتى گەشتىارى.

چارەم: مۆدىلى توۋىنەو

پېنجهم: گريمانی تويزينهوه

H1: پيوهندهپهكي بههيز ههيه له نيوان تهكنهلوجيا و كهرتي گهشتياري بههوي زيادبووني جوړي نامرازهكاني مكنهلوجيا

H0: تا بهكارهيناني تهكنهلوجيا له هوتيلهكاني گهشتياري باشتري بكري زياتر سرنجي گهشتياريان رادهكيشيت.

شاهشمه: سنوري تويزينهوهكه

۱- سنوري كاتي/ كاتي دهست پيكردي تويزينهوه(۱۵-۱۰-۲۰۲۳) تا كاتي نامادهكردي تويزينهوه بو گفتوگوكردي(۱۵-۴-۲۰۲۴) كوتايي پيديت.

۲- سنوري شويني/ نهم تويزينهويه نهم دههين له بهشيك له هوتيلهكاني شاري هولير

حهوتهم: كوكردهوهي داتا و زانياري

لايهني تيوري/ پشت بهستن به سرچاوهي نهمكاديمي و كتيب و تويزينهوه و ليكولينهوه زانستهكان و نهنترنيت

لايهني مهيداني/ پشت بهستراوه به فورمي راپرسي، بهسردانيكردي هوتيله گهشتياريهكاني سهنتري شاري هولير له ريگهي چاوپيكهوتني تايبهتهوه لهگهل بهريوهبراني نهم هوتيلانه لهپيناو بهدهست هيناني داتا و زانياري.

ههشتمه: سهمپلي تويزينهوه

بو كوملگاي سامپلي تويزينهوهكهمان بهشيك له بهريوهبراني هوتيلهكاني شاري هوليرمان ههلبزارد

بهشی دووهم

چهمکی تهکنهلۆجیا

تهکنهلۆژیا له ماوهی بیست سالی رابردوودا شۆرشى جیهانی بهرپاکرد بهلام بهلام ئهو شۆرشه بى هۆکار نهبوو و بو بهدهستهینانی چهند شتیک بوو، لهکاتیکدا که ژيانکردن له جیهانیکی پر له تهکنهلۆژیا چهند سوودیکی گهوره ههیه، بهلام دهبیت ههندیک له خاله نیکهتیقهکانی تهکنهلۆژیا له بهرچاو بگرین که ژيانمانی گۆریوه، تهکنهلۆژیا کاریگهری لهسه ئهو جیهانه کردوه که تیندا دهژین و ژيانمانی گۆریوه، لهگهڵ بهکارهینانی موبایل و کۆمپیوتەر و دهرفهتی بهکارهینانی ئینتەرنیت و تۆره کۆمه‌لایه‌تییهکان که دهتوانین ۲۴ کاتژمیر له رۆژیکدا و ۷ رۆژ له ههفتهیه‌کدا بهکاریان بخهین (بختی، محمود، ۲۰۱۰، ۲۸).

پیناسەى تەکنەلۆژیا

تەکنەلۆژیا بریتىيە لە بەکارهێنانى زانست بۆ گەشتن بە ئامانجە پراکتىكىيەکان بە شىۋەيەكى ديارىکراو و دووبارە بەرھەمھێنانەوہ. ھەر و ھا رەنگە وشەى تەکنەلۆژیا بە مانای بەرھەمى ھەولئىكى لەو شىۋەيە بىت. بەکارهێنانى تەکنەلۆژیا بە شىۋەيەكى بەرھەمى بەرھەمى بەرھەمى بەرھەمى، زانست، پىشەسازى، پەيوەندى، گواستەوہ و ژيانى رۆژانەدا باو بووہ. تەکنەلۆژياکان بریتين لە شتە فيزيكىيەکانى وەك كەلوپەل يان ئامير و ئامرازە نامەعنەوييەکانى وەك نەرمەكالا. زۆر پىشكەوتنى تەکنەلۆژى بووئە ھۆى گۆرانكارى لە كۆمەلگادا. سەرھاتىترين تەکنەلۆجى ناسراو كەرسەتى بەردىنە، كە لە سەردەمى پىش ميژوودا بەكارھاتووە، دواتر بەكارهێنانى ئاگر، كە يارمەتيدەر بوو لە گەشەكردنى مېشكى مروف و گەشەكردنى زمان لە سەردەمى سەھۆلبەندان. داھىنانى ويل لە سەردەمى برۆنژيدا بوو ھۆى ئەوہى گەشتىكى فراوانتر و دروستكردنى ئاميرى ئالۆزتر بكرىت. پىشكەوتنە تەکنەلۆژىيەكانى ئەم دوايى، لەوانەش چاپخانە، تەلەفون و ئىنتەرنىت، بەرھەستەكانى پەيوەندىكردنىان دابەزاندووە و ئابوورى زانينيان ھىناوئە ئاراوہ. لە كاتىدا تەکنەلۆژيا بەشدارە لە گەشەسەندنى ئابوورى و خوشگوزەرانى مروف، بەلام دەتوانىت كاريگەرى نەرىنى وەك پىسبون يان كەمبونەوہى سەرچاوەكان ھەبىت، يان زيانى كۆمەلەيەتى وەك بىكارى تەکنەلۆژى كە بەھۆى ئۆتوماتىكىوہ دروست دەبىت. لە ئەنجامدا مشتومرى فەلسەفى و سىاسى لەسەر رۆل و بەكارهێنانى تەکنەلۆژيا و ئەخلاقى تەکنەلۆژيا و كەمكردنەوہى لايەنە خراپەكانى تەکنەلۆژيا سەريھەلداوہ. بزوتتەوہ ميژوويى و ھاوچەرخەكانى وەك نيولوديزم و ئەناركو-پريمينيقيزم رەخنە لە پەرسەندنى تەکنەلۆژيا دەگرن، لە كاتىدا لايەنگرانى ترانزومانيزم و تەكنو-پىشكەوتنخووزى چالاكانە پىشگىرى لە گۆرانكارى تەکنەلۆژى دەكەن و وەك رزگار كەس سەرى دەكەن. زۆرىك لە كاريگەريە نەرىنيەكانى تەکنەلۆژيا دەتوانىت لە رىگەى داھىنانە تەکنەلۆژىيەكانى وەك وزەى نوويووەوہ لە گواستەوہ و پىشەسازيدا، بەرھەمە جىنييەكانى دەستكارىكراو بۆ چارەسەركردنى كەمبونەوہى خاك، و گەران بەدوای بۆشايى ئاسمان بۆ كەمكردنەوہى مەترسىيە كارەساتبارەكانى جىھان كەمبكرىنەوہ (محمد، ٢٠٠٩، ٤٢٦).

سوده‌کانی ته‌کنه‌لوژیا

ته‌کنه‌لوژیا پرۆسه‌ی کشتوکالی به نامیر کردوه: کشتوکالی مۆدرین به ته‌کنه‌لوژیا پېویستی به خه‌لکانیکی کهم هه‌یه بۆ گه‌شه‌سه‌ندن له چهن‌دیتی بهر هه‌مه‌ننانی خۆراک له ماوه‌یه‌کی زۆر کهم (عثمان ۲۰۱۳، ۱۷).

ته‌کنه‌لوژیا گه‌شه‌ی به گواستنوه داوه: گواستنوه بۆ ته‌کنه‌لوژیا بواریکی گه‌وره‌یه و بۆ هه‌ردوو ئاراسته‌ی کۆمه‌لگا و بازرگانی به‌هۆی شێوازی نوێی گواستنوه بۆته مایه‌ی چاکه، گواستنوه ده‌توانیت توانای جولانی گه‌وره به‌خه‌لک بدات. جۆره‌کانی ته‌کنه‌لوژیای گواستنوه ئه‌مانه‌یه

۱- گواستنوه له وشکانی به‌هۆی ئۆتۆمبیل و شه‌مه‌نده‌فر و پایسکیل ... هتدد

۲- گواستنوه‌ی هه‌وایی به‌هۆی فزۆکه.

۳- گواستنوه‌ی ئاوی به‌هۆی کهشتی و به‌له‌مه‌وه.

۴- گواستنوه له بۆشایی ناسمان بۆ چونه سه‌رمانگ و هه‌سه‌ره‌کانی.

ته‌کنه‌لوژیا گه‌شه‌ی به پهبه‌ندی و گه‌یه‌نده‌کان داوه: پهبه‌نده‌کانی بۆ چهند مه‌به‌ستیک ده‌کرین، گروپه‌کان و کۆمه‌لگا هه‌ردوکیان بۆ ئالوگۆری زانیاری پشت به بواری گه‌یه‌ندن ده‌به‌ستن، به‌هه‌مان شێوه خه‌لک بۆ پهبه‌ندی کردن ته‌کنه‌لوژیا به‌کارده‌هینن، راگه‌یه‌نده ئه‌لکترۆنییه‌کان وهک (رادییۆ و ته‌له‌فزیۆن و ئه‌نته‌ر نیت و تۆره‌کۆمه‌لایه‌تییه‌کان) پۆژانه‌چه‌ندن سودمان پنده‌گه‌یه‌نن، هه‌روه‌ها له زۆربه‌ی ولاتان ته‌له‌فزیۆن و رادیۆ بۆ ده‌نگی کومه‌لگا به‌کاره‌ینراوه، هه‌روه‌ها خه‌لک ئه‌توان به‌هۆی مۆبایله‌وه پهبه‌ندی بکه‌ن و هاوبه‌شی له بیروکه‌ی گفتوگو کۆمه‌لایه‌تی و ئابوری و سیاسیه‌کان بکه‌ن (محمد، ۲۰۰۹، ۴۴).

ته‌کنه‌لوژیا گه‌شه‌ی به پرۆسه‌ی په‌روه‌رده و فیرکردن داوه: بێگومان بواری په‌روه‌رده و فیرکردن بربره‌ی پشتی ئابوورین، خه‌لک پېویستی به ژیرخانه‌که له په‌روه‌رده و زانین که به‌هۆیه‌وه زانیاریه‌کان لیکده‌ده‌نه‌وه، ته‌کنه‌لوژیایه‌کانی ئایپاد و موبایل و بۆردی ئه‌لکترۆنی که له هۆلی وانه‌کان هه‌ن بۆ باشترکردنی ره‌وشی قوتابیان و فیربوونی خیراتر و باشتر، هه‌روه‌ها له نامیره ئه‌لکترۆنییه‌کان چه‌ندن ئه‌پ و پرۆگرام هه‌ن که قوتابیان ده‌توانن زانیاریه ئه‌کادیمیه‌کان له‌هه‌ر کتابیک بیت فیرین و بخوینه‌وه (محمد، ۲۰۰۹، ۴۷).

ته‌کنه‌لوژیا گه‌شه‌ی به بواری ته‌ندروستی داوه: ته‌کنه‌لوژیا رۆلێکی گه‌وره‌ی هه‌یه له پێشکه‌وتن و په‌ره‌سه‌ندن ته‌ندروستی، وهک دروستکردنی چه‌ندن جۆری نامیر و که‌رسته‌ی جیاواز له‌م بواره‌دا که وایکردوه کاره‌کان ئاسانتر و خیرتر بکری‌ن (محمد، ۲۰۰۹، ۵۲).

زيانه‌كانى ته‌كنه‌لۆژيا

نه‌هيشتنى سهرچاوه‌و سامانه‌كان: به‌هۆى پيداويستيبه‌كان بۆ ته‌كنه‌لۆژياى نوێ نيمه زۆرتر په‌ستان ده‌خه‌ينه سهر ئه‌و سهرچاوه‌ كانزايانه‌ى زه‌وى، به‌زيادبوون و دروستكردى ناميره‌كان به‌كاره‌يانى كانزاو كه‌رسته سروشتيبه‌كان چه‌ندين مليار سال پيوسته بۆ دروستبونه‌ويان.

زيادبوونى ژماره‌ى دانىشتوان: ته‌كنه‌لۆژيا ئاسانكارى گه‌شه‌ى ته‌ندروستى پيداوه و بۆ لى‌كۆلئيه‌وه‌كان بۆ چاره‌سهرى كيشه‌ى ته‌ندروستى يارمه‌تى ده‌ره بۆمروڤ، به‌لام ئه‌مه‌ بۆته هۆى زيادبوونى ژماره‌ى دانىشتوان، ته‌نانه‌ت له‌هه‌ندىك و لات له‌دايك بوون سنوردار كراوه بۆ ريگري كردنه له ژماره‌ى دانىشتوان.

ته‌كنه‌لۆژيا پيسكردى ژينگه‌ى زۆرترى كردوه: پيسكردى كارىگه‌رى كردۆته سهر شوينى نيشته‌جى بوون و ئوى خواردنه‌وه و ته‌نانه‌ت ئه‌و هه‌وايه‌ى هه‌لى ده‌مژين، زيادبوونى پشتبه‌ستنى ته‌كنه‌لۆژيا نووييه‌كان بۆته هۆى زۆر بوونى دروستكردى و به‌ره‌مه‌پنان و كارگه‌كان، له‌گه‌ل دروستكردى ته‌كنه‌لۆژيا زۆرتر و باستر چه‌ندين جۆر گاز و ماده‌ى كيمياوى زيان به‌خش بلاوده‌بنه‌وه كه زيانى گه‌وره‌ى به ژينگه‌ گه‌ياندوه(العمار، مع موقع الالكتروني، ۲۰۱۱/۱۰/۲۵).

ته‌كنه‌لۆژيا كارىگه‌رى خستۆته سهر ژيانى تاكه‌كان: له‌گه‌ل سوده‌كانى ته‌كنه‌لۆژيا و ناميره ئه‌لكترۆنى و تۆره كۆمه‌لايه‌تبه‌كان بۆ ژيانى رۆژانه‌ى مروڤ چه‌ندين زيانيان هه‌يه له‌سهر تاكه‌كان زيانى كۆمه‌لايه‌تى: تىكدانى به‌رنامه‌ى ژيانى رۆژانه، به‌فироڤدانى كات، تىكدانى هه‌ست و توشبوون به‌ گوشه‌گيرى و خه‌مۆكى و تىكچوونى ده‌رونى، ئالۆدبوون به‌ ته‌كنه‌لۆژيا، هۆكارى جيابوونه‌وه‌ى خيزانه‌كان، بوون به‌كه‌سنىكى خراب له‌پشت شاشه، دروستكردى په‌يوه‌ندى نادروست(العمار، مع موقع الالكتروني، ۲۰۱۱/۱۰/۲۵).

زيانى ته‌ندروستى: كه‌مكردنه‌وه‌ى وزه، زيان گه‌ياندن به‌ پشت و مل و چاو و گوى بيه‌يزى و تىكچونى ده‌رونى، كارىگه‌رى خراب بۆ ميشك و زيان گه‌ياندن به‌ مندال(العمار، مع موقع الالكتروني، ۲۰۱۱/۱۰/۲۵).

هوتیل کریستال

میژووی کریستال له نیمرات له سالی (۲۰۰۷) دامهزراوه و دوورگهکانی قیرجینی بهرینانی لهسالی (۲۰۱۲) له لایهن (پیتهر بلاکینیرن) بو پیشکەشکردنی راویژکاری میوانداری ناستی جیهانی و خزمهتگوزاری تهکنیکی و بهریوهبردنی سامان بهریوهبردنی براند. وهکو هوتیل و گهشتیاریکریستال کاردهکات له نیسانی (۲۰۰۹)، مولکی سهرمکی خوی له هوتیلی نهبوزهبی کریستال کردوه.

بیرۆکهی ((کریستال)) له بهردیکی بههادرهوه تاوهکو شیوهی لایهنی پیرمهزهکهی ههیه، که ههروهها هیمای بههاکانمانه، نهمه ههموو نهو شتانهیه که نیمه له کریستال دهکهین وه سیستهمی بههاکانمانه بو بهدیهنانی نامانجهدریژخایهنهکانمان.

بو دستپیکدنی نهم گهشته نوییه له هوتیلی کریستال نهبو زهبی و کریستال گراند نیشتر و کریستال ههولیر دهستان پیکرد و چهندین تاییهت مهندی دیکه ههیه وهک بهشیک له پلانی فراوانبوونی گهوره که له کوتایی بهدوایدا دیت.

- بهر یوه بهری گشتی: ئو کسه یه که بهر پرسه له دانانی پلان و ریکستن و ناراسته کردن و بهدوا داچون و چاودیری کردنیان، وه جی بهجیکردنی بریاری گونجاو بو هوتیل.

- یاری دهری بهر یوه بهر: بریتیه له جی بهجیکردنی ئو بریارانهی که له لایهن بهر یوه بهری گشتی دهرده کړیت، پی راده سپیردریت له لایهن ئو کسه ش جی بهجی ده کړیت.

- سکریتی جی بهجیکار: بهر یوه بهری کردار مکان و ئو کسه یه بهر پرسه له جی بهجیکردنی کار مکان و بریار مکان.

- بهر یوه بهری سهرچاوه مرویه کان: ئو بهر یوه بهریه که بهر پرسه له دانانی پلان بو سهرچاوهی مرویی و هلبژاردنیان و پهره پیدانیان و موچه پیدانیان، که ریکخراو دنیا ده بیت له پاریزگاری کردنی سهرچاوه مرویه کانی خوی، وه ریکستن و چونیتهی جیه جیکردنی ئو کاره له ریگهی دابینکردنی ئو پیداویستیانهی که سودمنده بو نه جامدانی ئو پلانه، وه هره ها سهر کردایتهی کردن و جی بهجیکردنی ئو پلانه و چاودیری کردنی گشت قوناغه کان.

- بهر یوه بهری نوسینگهی پیشه وه: یه کهم ئهرکی جیشه جی ده کړی له پیشوازی دست پنده کات هوتیل بو وه لام دانه وهی میوانه کانی روزهانه وه کو پرسینی نرخ، وه گرتنی ژور به کړی وه جز کردنی میزو جز کردنی هول بو بونهو ناهنگه کان، ئم هوتیله سیستمیک به کار دینی لهم سیتهمه بو زانینی ژوره کان چند رهنگیک به کار دیت که هریه کیان مانای به کار هینانی خوی هیه، وه کو رهنگی زهر د بهواتای بهتواوتهی ناماده کراوه بو میوانه کان، رهنگی رهش بهتواوی له کار کهوتوه، رهنگی سور میوانی تیدایه، ئمانه هه موو کار ئاسانییک بو کار مهندان.

- **بهریوه بهری چیشتهخانه:** ئهم بهریوبهر هكسهه پهرشتی تهواوی چیشتهخانه دهكات بهر پرسیارهتی تهواوی ههیهله خوار دنهكان و سهه پهرشتی چیشته لینهه ریکی تردهكات كهپلهی خوار خویهتی له دروست کردنی جۆراو جۆریهتی خوار دنهكان و ههندیكجار خوشی دروستی دهكات و رینمایي دههكات.

- **بهریوه بهری بهشی فرۆشتن و بهبازارکردن:** واتا ئهو كهسهیه کاری ئون لاین دهكات بهریكلام کردن، بهشاشه یاخود ههه ریكلامیک بو ئهوهی بهبازارکردن بو هۆتیئیل بکات، وهکو ئۆفهر و داشکاندن له بۆنهه و مرزهكان.

- **بهریوه بهری نایتی:** ئهو كهسهیه كه رۆژانه کار و باری هۆتیئیل بهریوه دهبات.

- **کارمهنده:** ئهو کارمهندهانه دهگریتهوه بو کار و باری هۆتیئیل، رژانه به بهردهوام ئهو کارمهندهانه ئهرکیان پیده سپیردریت و ئهو ئهرکه ئهنجام بدن و ژمارهی ئهو کارمهندهانه دهگاته (۱۰۰) کسهه، ههه وهکو کارکردنیان جیاوازه و کاتی کارکردنیشیان جیاوازه.

ئامانجی ئهوهیه ببینه یهکهمین کارپیکهری بازارگانی و هۆتیئیل له رۆژههلاتی ناوههراست و ئاسیا و ئهفریقایا، کریستال پلانیکی فراوانکردنی به وریاییهوه ههیه، بۆزیادکردنی کوگایکو مپانیایهکه بو (۲۵) مولک بو ماوهی (۵ بو ۱۰) سال.

به‌بازارکردنی خزمه‌تگوزاری گه‌شتیاری

۱- **خزمه‌تگوزاری گه‌شتیاری:** ئەمانه ئەو بزسانەن که ئاسوودەیی و ئاسانکاری بۆ گه‌شتیاران دەبەخشن لەکاتی کرین یان بەکارهینانی خزمه‌تگوزاری یان کەلوپەلی گه‌شتیاری لەکاتی گه‌شته‌که‌یان یان مانەویان لە دامەزراوە گه‌شتیاربێهکان دوور لە شوینی نیشته‌جی‌بوونی ئەسلی خۆیان.

- **جیری کاسپەر (Jery Casper)**، ئەندامی ئەکادیمیای نیو‌دەولەتی گه‌شتیاری، تەنها پێناسەیی کردووە (وەک کۆمەڵێک پەیمای ماددی که پێویستە بۆ دەست‌بەرکردن و ئاسانکاری بۆ بەشداریکردنی خەڵک لە سیاسەتدا، گه‌شتن بە ئامانجەکانی، و دروستکردن و بەکارهینانی خزمه‌تگوزاریبێهکانی گه‌شتیاری).

- **وایرایت (Wiright)**، بە کۆمەڵێک سیفەت و تایبەتمەندی پێناسەیی کردووە که توانای دا‌بێنکردنی پێداویستی و ئارەزووەکانی میوانیان هەیه بە‌پێی پلەیی گونجان لە‌گەڵ ئەو‌هی که لەسەری رێک‌کەوتووە.

پێناسەیی دا‌هات: بریتیه له کۆمەڵێک چالاکی یان کار که له سروشتدا، که تیربوون و بە‌دیه‌ینانی پێداویستی و ئارەزووەکانی کرپار بە‌ده‌ست دە‌هینن له کاتی کرینی کالایه‌کی گه‌شتیاری یان بە‌کارهینانی خزمه‌تگوزاریبێه‌ک له کاتی گه‌شته‌که‌یدا یان مانەوه له شوینه گه‌شتیاربێه‌کانی دوور له شوینی نیشته‌جی‌بوونی رەسەن، بە‌ده‌سته‌پێانی گه‌رانەوه بۆ ئەو کەسەیی که پێش‌کەشی ده‌کات (ایمن، ۲۰۰۹، ۷۴).

۲- **به‌بازارکردنی خزمه‌تگوزاری گه‌شتیاری:** هەموو ئەو هەوڵ و چالاکیانەیی که به‌ هاونا‌هەنگی بێر‌مەندانه له‌لایەن هەموو دا‌بێن‌کەرانی خزمه‌تگوزاری گه‌شتیاربێه‌وه ئە‌نجام دە‌درین به توخمه جیا‌وازم‌کانیان یان بە‌شه جیا‌وازم‌کانیان که ئامانجیان تیر‌کردنی سه‌لیقه‌یی ئەو کەسانه‌یه که ئارەزووی گه‌شت‌گوزاریان هەیه به‌ شیوه‌ی جۆرا‌وجۆر.

جی‌به‌جی‌کردنی چالاکیه‌کانی رێ‌ک‌خراوه که رووبەر‌ووی رویش‌تنی خزمه‌تگوزاریبێه‌کان له‌ به‌ر‌ه‌مه‌پێنەر‌وه بۆ بە‌کار‌بەری کۆتایی به‌ ئامانجی تیر‌کردنی پێداویستی و ئارەزووە‌کانی بە‌کار‌بەر به‌ مه‌به‌ستی گه‌شتن به‌ ئامانج‌ه‌کانی رێ‌ک‌خراوه‌که.

ئەو پرۆسەیی ئابووری و کۆمە‌لایه‌تییه که تاک و گروپه‌کان ده‌توانن له‌ رێ‌گه‌ی دروست‌کردن و ئالو‌گۆری به‌ر‌ه‌م و خزمه‌تگوزاری به‌ به‌ها له‌‌گەڵ ئەوانی تر‌دا پێداویستی و ئارەزووە‌کانیان تیر‌بکەن.

پرۆسەیی ئابووری و کۆمە‌لایه‌تییه که تاک و گروپه‌کان ده‌توانن له‌ رێ‌گه‌ی دروست‌کردن و ئالو‌گۆری به‌ر‌ه‌م و خزمه‌تگوزاری به‌ به‌های هاوتا له‌‌گەڵ ئەوانی دی‌که‌دا پێداویستی و ئارەزووە‌کانیان تیر‌بکەن (الوردانی، الموقع الالکرونی، ۲۳ / ۱۰ / ۲۰۱۱).

بازاری گهشتیاری

بازاری گهشتیاری به هوی زوری پالنهری گهشتیاری و بازاره جیاوازهکان لهشوینه جوگرافیه جیاوازهکان جا چ ناخویی بیټ یان دهرهکی دهوانریت به دوو شیواز دیاری بکریت.

جورهکانی بازاری گهشتیاری لهسهر دوو بنهمای سهرهکی دیاری دهکریت:-

یهکه/ بازاری گهشتیاری بهپی شویی جوگرافی بازار.

دووم/ بازاری گهشتیاری بهپی پالنهری گهشتیاری.

یهکه/ بازاری گهشتیاری بهپی شویی جوگرافی بازار.

بازاری گهشتیاری بهپی شویی جوگرافی بازار سی بهشی سهرهکی له خو دهکریت:-

۱- بازاری ناخویی:- بریتیه له خزمهتگوزاری گهشتیاری ناخویی کهله لایهن ولاتوه بو کومهلگا دابین دهکریت، وهکو دابین کردنی زهوی بو کومهلگا گهشتیاریهکان و دابین کردنی کارهبا هوتیل و موتیل بهمهبهستی زیادبوونی هوشیاری کومهلگا له خزمهتگوزاری گهشتیاریدا.

۲- بازاری ههریمی:- بهپی نهم بازاره بازاری گهشتیاری خزمهتگوزاری پیشکش دهکات بو ههریمیکی دیاری کراو له چند ولاتیک دا. بو نمونه بازاری روژهلاتی ناوهراست.

۳- بازاری جیهانگیری: بازاریکی زور فراوانه که چند کیشوهرنیک دهگریتوه. بو نمونه هیزی ناتو(الظاهر، الیاس، ۶۸، ۲۰۱۲).

دووم/ بازاری گهشتیاری بهپی پالنهری گهشتیاری.

۱- بازاری گهشتیاری چارهسهری:- پولیکیکهشتیاری دیاری کراودهگریتوه له ناوهوی ولات یان بو دهرهوی ولات بهمهبهستی چارهسهرکردنی نهخوشی، بو نمونه: خواردنهوی ناوی شیخی بالهک بو چارهسهری نهخوشی کلیه.

۲- بازاری گهشتیاری خوشگوزهرانی:- بریتیه له پیشکش کردنی خزمهتگوزاریبو پولیکیکهشتیاری دیاری کراو، که حمزدهکن و خوشی

وهردهگرن لهو جموجوله نوپپانهی که دهیبینن وهکو: رووبارهکان و چیاکان و شوپنهوارهکان...هتد.

۳- بازاری گهشتیاری گهشت کردن:- بریتیه له جوره گهشتیکی تاییهت و دیاری کراو، وهکو گهشت کردن بو راه ماسی یاخود گهشتی ناسمانی(الظاهر، الیاس، ۶۹، ۲۰۱۲).

۴- بازاری گهشتیاری ئاینی:- بریتیه له گهشت کردن بو ئهجام دانی هندیک ئهراک و مهراسیمی ئاینی که له ئاینه جیاوازهکاندا هاتوووه بو بههیزبوونی بیروباوهر له بواری ئاینهکهی خویدا، وهکو هج کردن و مهراسیمی عاشورا...هتد.

۵- بازاری گهشتیاری کومه لایهتی:- پولیکه گهشتیاری دیاری کراوده گریتهوه که گهشت دهکن بهمه بهستی ئاشنابوون و شاره زابوون له ههلسوکهوت و بهها و بیروباوهر و داب و نه ریتی گهلانی تر.

۶- بازاری گهشتیاری رووشنیری:- پولیکه گهشتیاری دیاری کراوده گریتهوه که گرنگی دهن به ئاشنابوون و شاره زابوون و خویندنهوهی میژووی چهرخی کون وگرنگی دهن به شارستانیهته کونهکان وهکو قه لای ههولیر و ههرمهکانی مصر.

۷- بازاری گهشتیاری کونگرهکان:- بریتیه له دابین کردنی خزمهتگوزاری گهشتیاری وهکو (قیزه و بلیت و هوتیل و ریستورانته...هتد) بو ئهوه گهشتیارانهی که پیشوازیان لی دهکریت لهسه ناستی جیهان که بهمه بهستی بهشداری کردن له کونگرهیهکی دیاری کراو سهردانی ولاتیکی دیاری کراو دهکن.

۸- بازاری گهشتیاری میژوویی:- بریتیه له ئهجام دانی ئولومپیه جیاوازهکان لهسه ناستی جیهان وهکو موندیال و یاریهکانی گورهپان و مهیدان و پیشبرکیی مهلهوانی و راکردن و ئوتومبیل(الظاهر، الیاس، ۶۸، ۲۰۱۲).

بهشی: چوارهم

یهگهم: پرسیارمکانی تایبعت به زانیاری گشتی

دووهم: وهسفی ره ههندهکانی تهکنهلوجیا دیاریکردنی لهسهر ئاستی خزمهتگوزاری

سئیههم: وهسفی گوزرانی خزمهتگوزاری بازرگانی گهشتیاری لهسهر ئاستی میوانخانهکان

باسی یهگهم: پرسیارمکانی تایبعت به کهسایهتی که راپرسیان لهگهل دهکهن

خشتهی (۱) رهگزی نمونهی توژیینهوه دهردهخات

پرسیار	دووباره	رئزهی سهدی
نیر	۱۷	۵۶.۷٪
می	۱۳	۴۳.۳٪
کوی گشتی	۳۰	۱۰۰٪

نهم خشتهیه رهگزی نمونهی توژیینهوه دیار دهکهن بهرئزهی زیاتر وهرگیراوه، رهگزی نیر بهرئزهی (۵۶.۷٪)، وهرگزی می (۴۳.۳٪)، دهکری هؤکاری بهشداریکردنی نیرهکان له توژیینهوه دا لهسهر کاریگری تهکنهلؤژیا لهسهر کوالیتی خزمهتگوزاری گهشتیارییه، رهنگه بگهرینهوه بو گوزرانکاری رهگزی تهکنهلؤژیا و سودهکانی بهکارهینانیدا، بهپی توژیینهوه مکان، پیوان زیاتر حزیان له تهکنهلؤژیا و سهرقالی نهوهن به بهراورد به کچان، بهتایبعتی له بوارمکانی وهک تهکنهلؤژیا یای زانیاری، یاریکردن و چالاکیهکانی پهیههست به نامیرهکان. نهمهش رهنگه نهگری نهوه زیاد بکات کهکو ران رازبین به بهشداریکردن له لی کؤلینهوه سهارهت به تهکنهلؤژیا و کاریگرییهکانی له سهر زوریک له کارهکان، لهنتیو یاندا خزمهتگوزارییه گهشتیارییهکان. جگه لهوهش، ریکهوتننامه کومه لایهتیهکان و چاوهروانییه کولتوریهکان رهنگه کاریگرییان ههبت لهسهر نهوه رادهیهی که ژن و پیانو هانددرین یان پالنهریان بو ددرین بو بهشداریکردن لهم جوهره لیکؤلینهوهیهانه.

خشتهی (۲) ئاستی تهمەنی نمونەیی تووژینهوه دەر دەخات

ئاستی تهمەن	د ووبارە	رێژەى سەدى
۲۰-۳۰ سأل	۱۱	۳۶,۷%
۳۱-۴۰ سأل	۱۵	۵۰,۰%
۴۱-۵۰ سأل	۴	۱۳,۳%
كۆى گشتى	۳۰	۱۰۰,۱%

زألپوونى بەشداربووان لەنێوان تهمەنى (۳۱) بۆ (۴۰) سألیدا لەتووژینهوهكەدا دەتوانرێت بگەڕێنرێتە، وەبۆ چەند هۆكارێك

لێهاتوویی تەكنەلۆژی: تاكەكانى ئەم گرووپە تهمەنییە زۆر جار ئاستى ئاشنابوون و ئاسوودەیبیان لەگەڵ تەكنەلۆژیا بەرزترە بە بەراورد بە ئەوەكۆنەكان. لەوانەى ئەوان شارەزاتر بن لە بەكارهێنانى نامراز و پالتفۆرمە دیجیتالییە جیاوازهكان، ئەمەش وایان لێدەكات زیاتر بەشدارى لە تووژینهوهیهكدا بکەن كە تیايدا سەرنجى لەسەر تەكنەلۆژیا و كارىگەرییەكانى لەسەر خزمەتگوزارییە گەشتیارییەكان بێت.

بنكەى بەكاربەرى چالاک: زۆر جار ئەو كەسانەى لە تهمەنى سى سألاندان لە قوناغى سەرەكى پێشەى پێشەى خۆیاندا و داھاتی خاوەندارێتى زیاتریان هەبێ. لە ئەنجامدا، لەوانەى بەكارهێنە رێكى چالاکترین لەخزمەتگوزارییە گەشتیارییەكان و زیاتر ئارەزووى ئەو بەكەن كە تیبگەن كە چۆن تەكنەلۆژیا كارىگەرى لەسەر ئەزموونى گەشتەكانیان هەبێ.

ئارەزووى داھینان: تاكەكانى ئەم تهمەنە بەشێوەیەكى گشتى كراوەن بۆ وەرگرتنى تەكنەلۆژیا و داھینانى نوێ.

لەوانەى ئەوان كنجكاوبن كە چۆن تەكنەلۆژیا سەرھەلداوەكان پێشەسازی گەشت یارى لە قالب دەدەن و هەربۆیە زیاتر مەیلیان بۆ بەشدارىكردن لەتووژینهوهیهكدا هەبێت كەلێكۆلێنەوه لەم بابەتەدەكات.

دەست راگەشتن: بەگشتى گەورە سألانى گەنجتر دەست راگەشتنیان زیاترە بۆ تووژینهوهكان بەھۆى هۆكارەكانى وەك ئاستى بەرزى خویندن، دامەزراندن و دەست راگەشتن بە ئینتەرنێت. لەوانەى ئەوان زیاتر وەلامدەرەوبەن بۆ هەولەكانى دامەزراندنى كارمەند و ئەگەرى زیاتریان هەبێت كەبە شدارى لە كەرسەتەى تووژینهوهكەدا بکەن.

خشتهی (۳) ئاستی روشنبیری نمونهیی توژیینهوهکهمان دردهخات

ریشهی سهدی	دووباره	ئاست
۳%	۱	سهرهتایی
۱۰%	۳	ناوهندی
۱۳%	4	ئامادهیی
۳۳%	۱۰	پهیمانگا
۴۰%	۱۲	زانکو
۱۰۰%	۴۰	کۆبی گشتی

بهشداریکردنی زیاتری خو یندکارانی زانکو و پهیمانگان بهبهر آورد لهگهل خویندکارانی قوناغی سهرهتایی و ناوهندی و ئامادهیی لهتو ئیژینهوهکهدا ئهگهری زوره بههوی هوکارهکانی وهک دهستراگهیشتنیان بو توژیینهوه، زیاتر ئارهزوی چالاکییهئهکادیمییهکان، توانای رهزامندی ئاگادار، پهیهندی بهکاری کۆرس و بهردهستبوون بیت، سهرچاوهکانی ناو دامهزرارهئهکادیمییهکان.

خشتهی (4) شوینی نیشتهجیبوونی نمونهیی توژیینهوه

ریشهی سهدی	دووباره	ناوهندی کۆمه لایهتی
۱۰,۰%	۳	لادی
۲۳,۳%	۷	نیمچه شار نشینی
۶۶,۷%	۲۰	شار نشینی
۱۰۰%	۳۰	کۆبی گشتی

۱. ناوچه شاریهکان ژیرخانی باشتر یان ههیه، ئهههش دامهزراندنی کارمهند و بهشداریکردن ئاسانتر دهکات.

۲. دانیشتوانی شارمکان زیاتر ئاگاداری دهرفتهکانی توژیینهومن و سهرقألیپی پیشکھوتنی تهکنهلو ژ یان.

۳. خویندنی بالاو باری ئابووری کومه لایهتی لهناوچه شاربییهکان وادهکات دانیشتوان زیاتر بهشداری بکهن.

۴. دانیشتوانی شارمکان زیاتر له رووی تهکنهلوژیاوه خویندهوارن و زیاتر دهستیان به سهرچاوه دیجیتالییهکان دهگات.

۵. رهنگه بهشداریکردن له توژیینهومهکدا بو دانیشتوانی شارمکان گونجاوتر بیت بههوی نز یکی و بزاردهکانی گواستنوه.

باسی دووهم: پرسیارهکانی تاییهت به گؤراوهکانی توژیینهومهکه:

خشتهی (۵) پیشوازی کردنی کارمهندانی هۆتیهکان ههموویان له یهک ئاستدان؟

پرسیار	دوو باره	رئیزه ی سهدی
تهواو هاوړاین	۲	۶,۷%
هاوړاین	۶	۲۰,۰%
بیالیهن	۴	۱۳,۳%
هاوړانین	۹	۳۰,۰%
ههرگیز هاوړانین	۹	۳۰,۰%
کۆبی گشتی	۳۰	۱۰۰%

هۆکاری ئهوهی که زۆربهی بهشداریبووان هاوړا نهبوون یان به توندی ناکۆک بوون لهگهڵ ئهه لیدوانهی (ئایا پیشوازیکردن له کارمهندانی هۆتیهکان ههمووی له یهک ئاستدایه)؟ دهکریت بههوی گۆرانکاری له کوالیتی خزمهتگوزاری کړیاران بیت که له لایهن کارمهندانی جیاوازی هۆتیهکانهوه پیشکesh دهکریت. هۆکارهکانی وهک ههلوئستی تاکهکسی، راهینان، ئهزموون و باری کار لهوانهیه بهشدارین له جیاوازی ئاستی پیشوازیکردن که له لایهن ستافی هۆتیهکانهوه پیشکesh دهکریت. سهرمراي ئهوش، تیروانینهکان بو کوالیتی خزمهتگوزاری دهوانیت له نیوان میوانهکاندا جیاوازی بیت به پشتبهستن به کارلیکهکانیان لهگهڵ کارمهندان یان بهشه تاییهتهکانی ناو هۆتیهکه. بویه رهنگه وهلامدرومهکان ئاماژهیان به ناکۆکیان لهگهڵ لیدوانهکدا کردبیت به پشتبهستن به ئهزموونهکانیان لهگهڵ ئاستی ناتهبایی پیشوازیکردن له لایهن کارمهندانی هۆتیهکانهوه.

خشتهی (٦) ئاساییه نرخى مانهوى له هۆتيلهكانى پىنج ئهستیرهى زیاتر بێت به بهراورد به هۆتيلهكانى تر؟

پرسيار	دووباره	رێژهى سهدى
تهواو هاوراين	٧	٢٣,٣%
هاوراين	٦	٢٠,٠%
بينلايهن	٨	٢٦,٧%
هاورانين	٩	٣٠%
ههركيز هاورانين	٠	٠%
كۆبى گشتى	٣٠	١٠٠%

پندهچیت وهلامدهر مههكان پىيانواییت كه هۆتيله پىنج ئهستیرهيهكان گرانترن، چونكه پىيان وایه كه خزمهتگوزارى و خزمهتگوزارى زیاتر پىشكهش دهكهن، ناوبانگیان بو لوکس دامهزاندوه، له داىبىکردن و داواكارى تىدهگهن و پهيوهستن به تايبهتمهندی و پرستىزهوه.

خشتهی (٧) زۆربونى ژمارهى هۆتيلهكان دهبیته هۆى كهمکردنهوى نرخى مانهوىيان؟

پرسيار	دووباره	رێژهى سهدى
تهواو هاوراين	٣	١٠,٠%
هاوراين	٦	٣٠,٠%
بينلايهن	١٠	٣٣,٣%
هاورانين	٧	٢٣,٣%
ههركيز هاورانين	٤	١٣,٣%
كۆبى گشتى	٣٠	١٠٠%

له خشتهى ٧ دهردهكهوتیت كه كۆمهلیك بوچوونى جوړاو جوړ ههیه سهبارت بهوى كه ئایا زیادبوونى ژمارهى هۆتيلهكان دهبیته هۆى كهمکردنهوى تىچووى شوینى نىشتهجیوون:

به تهواوی هاوران: ۱۰.۰% ی بهشداربووان به تهواوی هاوران لهسهه ئهوهی زیادکردنی ژماره ی هۆتیلهکان دهبیته هۆی کهمکردنهوهی تیچووی شۆینی نیشتهجیبوون. هاوران: ۲۰.۰% ی بهشداربووان هاوران لهگهڵ ئەم لیدوانهدا. بیلایه: ۳۳.۳% ی بهشداربووان بیلایه، نه رازین و نه نارازین. نارازین: ۲۳.۳% ی بهشداربووان لهگهڵ ئەو بیروکهیهدا نین که زیادکردنی ژماره ی هۆتیلهکان دهبیته هۆی کهمکردنهوهی تیچووی شۆینی نیشتهجیبوون. هههگیز ناکوک مهبه: ۱۳.۳% ی بهشداربووان هههگیز لهگهڵ لیدوانهکهدا ناکوک نین. به گشتی ههچ کۆدهنگیهکی روون له نیوان وهلامدهر مههکاندا نییه. له کاتیگدا بهشینک هاوران لهسهه ئهوهی زیادکردنی ژماره ی هۆتیلهکان دهبیته هۆی کهمکردنهوهی تیچووی شۆینی نیشتهجیبوون، هههنگی دیکه هاورا نین یان بیلایه دهمیننهوه لهم بابتهدا. ئەمهش ئهوه دهردهخات که تیروانین و بیروباوههکان سهبارت به پهوهندی نیوان ژماره ی هۆتیلهکان و تیچووی شۆینی نیشتهجیبوون له نیوان وهلامدهر مههکاندا جیاوازن.

خشته ی (۸) هۆتیلهکان له ئاست داواکاریهکانی میوانهکانیان

پرسیار	دووباره	رێژه ی سهه ی
تهواو هاوراین	۴	۱۳,۳%
هاوراین	۹	۳۰,۰%
بیلایه	۵	۱۶,۷%
هاورانین	۶	۲۰,۰%
هههگیز هاورانین	۶	۲۰,۰%
کوکی گشتی	۳۰	۱۰۰%

وهلامه جیاوازهکانی خشته ی (۸) سهبارت بهوهی که ئایا هۆتیلهکان لهگهڵ داواکاریهکانی میوانهکانیان هاوتهریین یان نا، دهتوانن له ژیر کاریگهری چهند هۆکاریکدا بن: **کوالیتی خزمهتگوزاری:** ئەو وهلامدهر مههیهی که به تهواوی هاوران یان هاوران، لهوانهیه ئەزمونی ئهرئینیان هههوبیته که هۆتیلهکان چاوهروانییهکانیان بهدییهناوه یان تیپهراندوه له رووی خزمهتگوزاری، خزمهتگوزارییهکان و ئەزمونی گشتی میوانهکانهوه. **تیروانین بو جیهههنگردن:** ئەوانه ی که ناکوکن یان هههگیز ناکوک نین، لهوانهیه تووشی حالهتیک بوون که هۆتیلهکان له جیهههنگردنی چاوهروانییهکان یان داواکاریهکانیان کهم بوون، ئەمهش بووته هۆی نارازیبوون و نارازیبوون لهگهڵ بهیاننامهکه. **هههههنگردنی کهسی:** هههههنگردن و ستانداردهکانی تاکهکهسی بو خزمهتگوزارییهکانی هۆتیل دهتوانیت کاریگهرییهکی زۆر لهسهه بوچوونی وهلامدهر مههکان ههههنگردن. ئەوهی کهسهیک به جیهههنگه ی رزمههنگدی دهزانیت لهوانهیه چاوهروانییهکانی کهسهیکی دیکه بهدی نهههنگردن. **ئهمونهکانی رابردوو:** ئەزمونهکانی پیهشو لهگهڵ هۆتیلهکان دهتوانن کاریگهرییهکی زۆریان لهسهه تیروانیهکانی وهلامدهر مههکان ههههنگردن. ئەزمونه ئهرئینییهکان رهنگه بیته هۆی ریکههوتن، له کاتیگدا ئەزمونه ئهرئینییهکان رهنگه ناکوکی لیکههوتنهوه.

چاوه روانییه جوراوجوره کان: میوانه جیاوازه کان پیویستی و چاوه روانی جوراوجوریان له هۆتیله کانهوه ههیه. رهنکه جوراوجوری وه لآمه کان رهنگدانهوهی جوراوجوری پهسه ندردن و داواکارییهکانی نیوان وه لآمه ره موکان بیت.

خشتهی (۹) نرخى مانهوه له هۆتیلهکان جیاوازه

پر سیار	دووباره	رێژهی سهدی
تهواو هاوړاین	۱۷	۷،۵۶٪
هاوړاین	۲	۵،۷٪
بیلایسن	۵	۱۶،۷٪
هاوړانین	۱	۳،۳٪
هه رگیز هاوړانین	۵	۱۶،۷٪
کۆبی گشتی	۳۰	۱۰۰٪

ئهو هۆکارانهی کاریگه رییان له سه ر نرخى هۆتیلهکان ههیه دهتوانن فره لایه نه بن: شوین: هۆتیلهکانی شوینه سه ره مکییهکان یان شوینه گه ره مکهانی گه شتیاری به هوی زیادهوونی خواستهوه نرخى زیاتر و مردهگرن.

کوالیتی و خزمهتگوزارییهکان: هۆتیله لوکسهکان که خزمهتگوزاری و خزمهتگوزارییه به رزهکانیان ههیه به شیوهیهکی گشتی نرخیکی زیاتریان ههیه به بهراورد به شوینی نیشتهجیوونی بودجه.

وه رزی: نرخهکان به پپی و مرزهکانی گه شتیاری و بونه و پشووهکانی لوتکهی گه شتیاران دهگوریت، زورجار رێژهکان له ماوهی لوتکهدا به رزترن.

کیپرکی: ئاستی کیپرکی نیوان هۆتیلهکانی ناوچهیهکی دیاریکراو دهتوانیت کاریگه ری له سه ر ستراتیژییهکانی نرخدانان هه بیت، هه ندیک له دامه زراوهکان نرخیکی کیپرکی پینشکesh دهکن بۆ راکیشانی میوانهکان.

ناوبانگی براند: زنجیره هۆتیله ناسراوهکان یان هۆتیله بوتیکهکان که ناوبانگیکی به هیزیان ههیه بۆ کوالیتی زورجار ره وایهتی به نرخه به رزهکان ده دن به پشتبستهتن به ناساندنی براند و به های هه سته پیکراوی.

هۆکاره نابووارییهکان: بارودۆخی ئابووری، نرخى ئالوگوری دراو و هه لآوسان دهتوانن کاریگه رییان هه بیت له سه ر ستراتیژییهکانی نرخى هۆتیلهکان.

تیچووی کارکردن: تیچووی کارکردن وهک کرپی کارمه ندان، خزمهتگوزارییهکان، چاککردنهوه و باجی مولک و مالی به شدارن له پیکهاتهی تیچووی گشتی، کاریگه رییان له سه ر بریارهکانی نرخ ههیه.

دابهشکردنی بازار: رهنکه هۆتیلهکان به شه تاییه تهکانی بازار بکه نه ئامانج (بۆ نمونه، گه شتیاریانی بازرگانى، گه ران به دوای لوکس، گه شتیاریانی ئاگاداری بودجه) و نرخهکان به پپی ئهو ریکهخن بۆ ئه وهی بتوانن بگونجیت له گه ل ئامانجهکانیان.

خشتهی (۱۰) پیشوازی کردنی کارمهندانی هۆتیل له ئاست داواکری میوانهکانیانه؟

پر سیار	دووباره	رێژهی سهدی
تهواو هاوراین	۲	۶,۷%
هاوراین	۱۰	۳۳,۳%
بیلایهن	۱۲	۴۰%
هاورانین	۶	۲۰,۰%
ههرگیز هاورانین	۰	۰%
کۆبی گشتی	۳۰	۱۰۰%

له خشتهی (۱۰) دا، دیاره که بۆچوونهکان جیاوازن سهبارمت بهوهی که نایا پیشوازی ستافی هۆتیلهکان لهگهڵ داواکارییهکانی میوانهکانیان هاوتهریبه یان نا: به تهواوی هاوران: ۶.۷% ی بهشداربووان به تهواوی هاوران لهسهه ئهوهی که پیشوازی ستافی هۆتیلهکه لهگهڵ داواکارییهکانی میوانهکاندا هاوتهریبه. هاوران: ۳۳.۳% ی بهشداربووان هاوران لهگهڵ ئهم لیدوانهدا. بیلایهن: بهشیکه بهرچاو، ۴۰%، بیلایهن دهمیننهوه لهم بابتهدا. نارازین: ۲۰.۰% ی بهشداربووان ناکۆکن که پیشوازیکردنی ستافی هۆتیلهکه لهگهڵ داواکارییهکانی میوانهکاندا دهگونجیت. ههرگیز ناکۆک مهبه: هیچ کام له وهلامدهرهوهکان ئاماژهیان بهوه نهکردوه که ههرگیز ناکۆک نین.

به گشتی، له کاتییدا بهشیکه بهرچاو له وهلامدهرهوهکان هاوران یان بیلایهن دهمیننهوه، کهمینیهکی دیار لهگهڵ ئهو تیروانینهدا نین که پیشوازیکردن له ستافی هۆتیلهکان لهگهڵ داواکارییهکانی میوانهکاندا هاوتهریبه. ئهمهش پیشنیاری جیاوازی تیروانینهکان دهکات له نیوان وهلامدهرهوهکان سهبارمت به کاریگهری ستافی هۆتیلهکان له جیههجیکردنی چاوهروانییهکانی میوانهکان له کاتی پرۆسهی پیشوازیکردندا.

خشتهی (۱۱) نایه خزمهتگوزاریهکان له هۆتیلێک بۆ هۆتیلێکی تر جیاوازیان ههیه؟

پر سیار	دووباره	رێژهی سهدی
تهواو هاوراین	۴	۱۳,۳%
هاوراین	۵	۱۶,۷%
بیلایهن	۱۲	۴۰,۰%
هاورانین	۹	۳۰,۰%
ههرگیز هاوراین	۰	۰%
کۆبی گشتی	۳۰	۱۰۰%

ئهممونی کەسی: ئەزموونی وهلامدەر موهکان لهگهڵ هۆتیله جیاوازهکاندا دهتوانیت کاریگهریهکی زۆری لهسهر تیروانینهکانیان ههیهیت. ئەوانهیه که له چهندین هۆتیلدا توشی ناستی هاوشیوهی خزمهتگوزاری بوون، لهوانهیه زیاتر هاورا بن که خزمهتگوزاریهکان بهراورد دهکړن، له کاتیکدا ئەوانی دیکه که ئەزموونی جیاوازیان ههیه لهوانهیه لهگهڵ ئەوهدا نهبن.

چاوهروانیهکانی خزمهتگوزاری: رهنگه تاکهکان چاوهروانی و ستانداردی جیاوازیان ههیهیت بۆ خزمهتگوزاریهکانی هۆتیل به پشتبهستن به هۆکارهکانی وهک ئەزموونی پیشووی گهشتهکانیان، پیشینهی کولتووری و باری ئابووری کۆمهلایهتی. ئەم چاوهروانیه جیاوازانه دهتوانن بینه هۆی جیاوازی بۆچوونهکان سهبارهت به بهراوردکردنی خزمهتگوزاریهکان.

خشتهی (۱۲) هۆتیلهکان ههموو خزمهت گوزاریهک پیشکەش به تاکهکان دهکهن؟

پر سیار	دووباره	رێژهی سهدی
تهواو هاوراین	۱	۳,۳%
هاوراین	۷	۲۳,۳%
بیلایهن	۸	۲۶,۷%
هاورانین	۷	۲۲,۳%
ههرگیز هاوراین	۷	۲۲,۳%
کۆبی گشتی	۳۰	۱۰۰%

بۆچوونه جۆراوجۆرهکان سهبارهت بهوهی که نایا هۆتیلهکان ههموو خزمهتگوزاریهکان پیشکەش به تاکهکان دهکهن یان نا، رهنگه له ژیر کاریگهری چهند هۆکاریکدا بن:

مهوڊاى خزمهتگوزارى: تپروانىنى وهلامدورهوهكان بو فراوانى و جوراوجورى خزمهتگوزارىببكهان كه لهلايىن هوتيلهكانهوه پيشكش دهكرين دهوانيت جياواز بيت. رهنگه ههنديك پنيان وابيت كه هوتيلهكان كومهليك خزمهتگوزارى گشتگير پيشكش دهكن بو داببنكردى پنداويستيبهكانى ميوانهكان، لهكاتيكدا ههنديكى تر رهنگه سنوورداربوون يان بوשאيبى له خزمهتگوزارىببكهشكراوهكاندا ههست پيبكهن.

نهموونى كهسى: نهموونى تاكهكهسى لهگهل هوتيلهكان دهوانيت تپروانىنهكان له قالب دات. نهوانهى رووبهرووى نهو هوتيلانه بوون كه خزمهتگوزارىببكهى بهرفراوان پيشكش دهكن، رهنگه زياتر رازى بن، لهكاتيكدا نهوانى ديكه كه سنوورداربوونيان له خزمهتگوزارىببكهكاندا ههيووه، لهوانهيه لهگهل نهوڊا نهبن.

پول و جورى هوتيل: جوره جياوازهكانى هوتيل بو نمونه (بودجه، ئاستى ناوهراست، لوكس) لهوانهيه ئاستى جياوازي خزمهتگوزارى پيشكش بكهن. رهنگه بوچوونى وهلامدورهوهكان رهنگدانهوى نهموونهكانيان بيت لهگهل جوره تايبهتهكانى هوتيل و چاوهروانيبهكانيان به پشتبستن به پولى هوتيلهكه.

جياوازي نهجامهكانى خشتهى (13) مهرجه وتيلهكان پاك وين بن له ههموو روپكهوه؟

پرسيار	دوباره	رئزهى سهدى
تهواو هاويراين	15	50,0%
هاويراين	4	13,3%
بيلايىن	10	33,3%
هاويراين	1	3,3%
ههركيز هاويراين	0	0%
كۆبى گشتى	30	100%

ليكدانهوى پاك: لهوانهيه وهلامدورهوهكان ليكدانهوى جياوازيان ههبيت سهبارمت بهوى كه خاوى "پاك" چى پيكدههينيت. رهنگه ههنديك چاوهرپى نهوه بكهن خاويلهكان بى پهله بن و دوور بن له هيج پهله و نيشانهيك، لهكاتيكدا ههنديكى تر لهوانهيه له پيناسهكردى پاكوخاوينيدا نهمرتر بن.

ستانداردهكانى پاكوخاوينى كهسى: ستاندارده تاكهكهسيبهكانى پاكوخاوينى كهسى و پاكوخاوينى دهتوانن كارىگهرييان ههبيت لهسهه بوچوونى وهلامدورهوهكان. نهوانهى ستانداردى بهرزتريان ههيه، رهنگه به توندى هاويران لهسهه نهوى كه خاويلهكان له ههموو روويهكهوه پاك و خاوين بن، لهكاتيكدا رهنگه ههنديكى تر زياتر قبولكردى ناتهواوييه بچووهكان بن.

نەزمونەکانی رابردوو: نەزمونەکانی پېشوو لەگەڵ خاوی ھۆتیلەکان دەتوانن تیروانینەکان لە قالب بدن. ئەو وەلامدەرە مەیانەیی که تووشی حالەتی خاوی ناپاک یان خراب پارێزراو بوون لەوانەییە زیاتر لەگەڵ لێدوانەکاندا ھاوڕا بن.

باسی سنیەم: کوالیتی خزمەتگوزاری گەشتیاری:

خشتەیی (١٤) نایە تا چەند پێویستە بەرپۆبەری ھۆتیلەکان شارەزاییان لە بواری ئینتەرنێت ھەبێت؟

پرێژەیی سەدی	دووبارە	پرسیار
١٠,٠%	٣	تەواو ھاوڕاین
١٦,٧%	٥	ھاوڕاین
٣٠,٠%	٩	بێلایەن
٤٣,٣%	١٣	ھاوڕاین
٠%	٠	ھەرگیز ھاوڕاین
١٠٠%	٣٠	کۆبێ گشتی

ناکۆکی لەگەڵ ئەو بێرۆکەییە که بەرپۆبەری ھۆتیلەکان دەبێت خاوەنی توانای ئینتەرنێت بن، رەنگە لە چەند ھۆکارێکەو سەرچاوە بگرت:

پەيوەندی ھەستپێکراوی: رەنگە ھەندیک لە وەلامدەرە مەکان کارامەیی ئینتەرنێت وەک پێویست بۆ بەرپۆبەری ھۆتیلەکان ھەست پێکەن، بەتایبەتی ئەگەر پراکتیکەکانی بەرپۆبەردنی تەقلیدی لە پێشینە بن بەسەر پێیازە تەکنەلۆژییەکان.

یەكەمەیتیدان بە کارامەییەکان: لەوانەییە وەلامدەرە مەکان پێیانواییت که کارامەییەکانی دیکە، وەک پەيوەندی نیوان کەسەکان، سەرکردایەتیکردن و بەرپۆبەردنی دارایی، بۆ بەرپۆبەری ھۆتیلەکان گەرنگترن لە کارامەییەکانی ئینتەرنێت. بۆیە لەوانەییە ئەم کارامەییانە لە پێشینەیی کارامەیی تەکنیکی دابنن.

تێگەشتنێکی سنووردار: رەنگە ھەندیک کەس تێگەشتنێکی سنوورداریان ھەبێت لەو رۆلەیی که تەکنەلۆژی دەیگنرێت لە پێشەسازی میوانداری مۆدێرن. لەوانەییە گەرنگی کارامەیی ئینتەرنێت بۆ ئەرکەکانی وەک بەبازارکردنی تۆنلاین، پەيوەندی میوانان و شیکاری داتا بە کەم سەیر بکەن.

بەرەنگاربوونەوێ گۆرانکاری: لەوانەییە لە نیوان ھەندیک وەلامدەرە مەدا بەرگری لە وەرگرتنی تەکنەلۆژیای نوێ ھەبێت، یان بەھۆی گومانەوێ لە سوودەکانی تەکنەلۆژیایان پەسەندکردنی شیوازە تەقلیدیەکانی کارکردن.

خشتهی (۱۵) ئایه پئویسته له هه‌موو هۆتیله‌كان ئینتەرنیت هەبیت ؟

پرسیار	دوو باره	رێژهی سەدی
ته‌واو هاوراین	۳	۱۰,۰٪
هاوراین	۱۲	۴۰٪
بیلایەن	۱۵	۵۰٪
هاوراین	۰	۰٪
هەرگیز هاوراین	۰	۰٪
کۆبی گشتی	۳۰	۱۰۰٪

رێژهی بەرزى وە‌لامه‌كانى "بیلایەن" له خشتهی ۱۵ دا دەتوانیت له هه‌ستکردن به دووفاقی وە‌لامدەرە‌وه‌كانە‌وه سەرچاوه بگرت، به له‌بەرچاوگرتنی ئالۆزی هۆکاره‌كانى به‌شداربوو، نە‌بوونی كۆنتۆكست، یان هە‌بوونی ئارەزووی كه‌سى جۆراوجۆر سەبارەت به دەست‌راگە‌شتن به ئینتەرنیت له هۆتیله‌كاندا.

خشتهی (۱۶) ئایه زانستی كۆمپیوتەر كارىگەری له‌سەر بە‌رپۆه‌به‌رە‌كان هەیه بۆ پێشكه‌ش كردنی كوالیت و خزمە‌تگوزارى باشتر؟

پرسیار	دوو باره	رێژهی سەدی
ته‌واو هاوراین	۳	۱۰,۰٪
هاوراین	۱۱	۳۶,۷٪
بیلایەن	۱۰	۳۳,۷٪
هاوراین	۶	۲۰,۰٪
هەرگیز هاوراین	۰	۰٪
کۆبی گشتی	۳۰	۱۰۰٪

له خشتهی ۱۶دا، كه پرسیار له وە‌لامدەرە‌وه‌كان كرا سەبارەت به‌وهی كه ئایا زانستی كۆمپیوتەر كارىگەری له‌سەر بە‌رپۆه‌به‌رە‌كان هەیه بۆ پێشكه‌شكردنی كوالیتی و خزمە‌تگوزارى باشتر، رێژهی بەرزى وە‌لامه‌كانى "بیلایەن" دەتوانیت چە‌ند هۆكارێك پێشنيار بكات: نادانیی سەبارەت به كارىگەری: له‌وانه‌یه وە‌لامدەرە‌وه‌كان هەست به نادانیی بکەن سەبارەت به‌وهی كه تا چە‌ند زانستی كۆمپیوتەر راسته‌وخۆ كارىگەری له‌سەر بە‌رپۆه‌به‌رە‌كان هەیه بۆ پێشكه‌شكردنی كوالیتی و خزمە‌تگوزارى باشتر له پێشه‌سازی میوانداریدا. له‌وانه‌یه به‌هۆی ئالۆزی هۆکاره‌كانى په‌یوه‌ست به‌وه‌وه دوودل بن له هه‌لوێستیكى په‌كلاکه‌ره‌وه. په‌یوه‌ندی ئالۆز: په‌یوه‌ندی نیوان زانستی كۆمپیوتەر و پراكتیکه‌كانى به‌رپۆه‌به‌رە‌كان له‌كهرتى میوانداریدا ره‌نگه وهك ئالۆز و فرە‌لایه‌نه هەست پێیکریت. له‌وانه‌یه وە‌لامدەرە‌وه‌كان هەست

بکهن که کاریگهري زانستی کۆمپیوتەر له سەر بریاردانی بهر یوه بهر ایهتی گۆراوه و وابهستهی چوار چپوهیه.

خشتهی (۱۷) ئایه پنیوسته جگه له بهر یوه بهر مکان دهبی کارمهندهکانیش شارهزایان له کۆمپیوتەر هه بیته؟

پر سیار	دووباره	رێژهی سهدی
تهواو هاو راین	۲	۶,۷%
هاو راین	۲	۶,۷%
بیلا یهن	۹	۳۰%
هاو راین	۹	۳۰%
هه رگیز هاو راین	۸	۲۶,۷%
کۆبی گشتی	۳۰	۱۰۰%

ئهنجامی "ناکۆکی" له خشتهی ۱۷ ("ئایا پنیوسته کارمهندان جگه له بهر یوه بهر ان شارهزای کۆمپیوتەر بن؟") لهوانهیه له ژیر کاریگهري چهند هۆکار یکهدا بیته:

تیروانین بۆ جیاکردنهوهی رۆل: لهوانهیه وه لادمه ره مهکان پنیانوابی که بهر یوه بهر ان دهبی خاوهنی توانای پنیسکهوتوی کۆمپیوتەر بن بۆ ئهوهی به شیوهیهکی کاریگه ر سهر پهرشتی کار مهکان بکهن، له کاتی کهدا رهنگه کارمهندان تهنا پنیوستیان به خویندهواری بنه رتهی کۆمپیوتەر هه بیته بۆ ئه رکه تایبه تهکانیان. ئه م دیدگایه ده توانیته بیته هوی ناکۆکی له گه ل بیرۆکهی داوا کردنی خویندهواری کۆمپیوتەر بۆ هه موو کارمهندان.

تیچووی راهینان: رهنگه هه ندیک له وه لادمه ره مهکان تیچوون و هه ولهکانی په یوه ست به پنیسکه شکردنی راهینانی خویندهواری کۆمپیوتەر بۆ هه موو کارمهندان به شتیکی ناپنیوست یان قورس بۆ ریکخراوهکه بزانه. لهوانهیه به پشتبستهن به نیگه رانییهکان سه بارهت به ته رخان کردنی سه رچاوهکان له گه ل پنیسنا ره کهدا ناکۆک بن.

تایبه ته مندی ئه رکه: رهنگه هه ندیک له وه لادمه ره مهکان پنیان وابیته که هه موو کارمهندان پنیوستیان به خویندهواری کۆمپیوتەر نییه بۆ رۆلهکانیان، به تایبهت ئه گه ر ئه رکهکانی کارهکانیان به په ی یه کهم ئه رکی دهستی یان چالاکییه ناپه یوه ندیارهکانی کۆمپیوتەر له خو بگریته. لهوانهیه ئه وان له گه ل چه مکی خویندهواری کۆمپیوته ری گشتگیر له نیوان کارمهنداندا ناکۆک بن به پشتبستهن به تایبه ته مندی هه ستی کراوی پنیاویستییهکانی کار.

خشتهی (۱۸) ئایه تا چند بهر یوه بهر مهكان ئهپلیکیشن به کار دینن بو ریکلام کردن؟

پر سیار	دووباره	رئژهی سهدی
تهواو هاور این	۴	۱۳,۳%
هاور این	۱۷	۵۶,۷%
بیلا یهن	۵	۱۶,۷%
هاور اینن	۴	۱۳,۳%
هه رگیز هاور اینن	۰	۰%
کۆبی گشتهی	۳۰	۱۰۰%

بهر یوه بهر مهكان سوو دمهندن له به کار هینانی بهر نامهكان بو ریکلام به هوی گهشتیان به فراوانی، رییازی ئامانجدار، کاریگهری تیچوون، تاییه تمهندییه کار لیک کار مهكان، شیکاری، ئاسانکاری و توانای بهر ز کردنهوی بینینی براند.

خشتهی (۱۹) ئهپلیکیشن مهكان ههچ کاریگهریان له سهه ر گهشتیار ههیه بو ههلبژاردنی کوالیتی خزمهتگوزاری هۆتیلهكان؟

پر سیار	دووباره	رئژهی سهدی
تهواو هاور این	۴	۱۳,۳%
هاور این	۱۷	۱۶,۷%
بیلا یهن	۵	۲۳,۳%
هاور اینن	۴	۳۶,۷%
هه رگیز هاور اینن	۰	۰%
کۆبی گشتهی	۳۰	۱۰۰%

رئژهی بهرزی وه لاهمهكانی "نارازی" له خشتهی ۱۹ دا ئهوه پیشان ده دات که زوریک له وه لاهمه وه مهكان پینان وایه داواکارییهكان کاریگهرییهکی بهرچاویان له سهه ر ههلبژاردنی گهشتیاران له کوالیتی خزمهتگوزاری هۆتیلهكاندا هه بیت. چند هۆکاریک ده توانن به شدار بن له م ناکوکییه دا:

تیروانین بو کاریگهری: رهنگه وه لاهمه وه مهكان هۆکار مهكانی دیکه، وهک ناوبانگی براند، شوین، نرخ و پیشنیار مهكانی زارهکی، وهک کاریگهری زیاتریان له سهه ر ههلبژاردنی گهشتیاران بو کوالیتی خزمهتگوزاری هۆتیلهكان به بهراورد له گه ل بهر نامهكان ههست پینکه ن.

کاریگهری سنووردار: رهنگه هه ندیک له وه لاهمه وه مهكان پینان وایه که داواکارییهكان رۆلکی سنووردار ده گپرن له کاریگهریکردن له سهه ر بریار مهكانی گهشتیاران سهبارت به کوالیتی خزمهتگوزاری هۆتیلهكان. له وانیه ئهوان به کار هینانهكان وهک یهکیک له زور

هۆکارمکان سەیر بکەن کە گەشتیاران لەبەرچاوی دەگرن، نەک وەک هۆکارێکی یەکلاکەرەوه.

جیاوازی کوالیتی: لەوانەیە وەلامدەرەوهکان بزانی کە کوالیتی خزمەتگوزارییەکانی هۆتیل دەتوانیت زۆر جیاواز بێت و مەرج نییە بە وردی نوێنەرایەتی بکریت یان کاریگەری ئەو زانیاریانە کە لە ڕێگەی ئەپلیکەیشنەکانەوه پیشکەش دەکری. لەوانەیە پێیان وابێت کە گەشتیاران زیاتر پشت بە ئەزموونی راستەوخۆ یان پێداچوونەوه لە سەرچاوه متمانەپێکراوەکانەوه دەبەستن نەک زانیاری لە ئەپلیکەیشنەکانەوه.

خشتە (٢٠) ئایە تا چەند بەکارهێنانی مۆبایل لەلایەن گەشتیاران دەبێتە هۆی هەلبژاردنی خزمەتگوزاری گەشتیاری؟

پرسیار	دوو باره	رێژە ی سەدی
تەواو هاوراین	٣	١٠,٠%
هاوراین	٣	١٠,٠%
بێلایەن	١٢	٤٠,٠%
هاورانین	١٢	٤٠,٠%
هەرگیز هاورانین	٠	٠%
کۆبی گشتی	٣٠	١٠٠%

لەم خشتەیه بۆمان دەردەکەوێ کە مۆبایل یارمەتی دەری زۆر سەرەکی گەشتیارەکانە لە هەموو بواریەکان.

خشتە (٢١) مۆبایل هیچ کاریگەری هەیە لەسەر گەشتیار و بەریوەبەرەکان؟

پرسیار	دوو باره	رێژە ی سەدی
تەواو هاوراین	١٢	٤٠,٠%
هاوراین	٩	٣٠,٠%
بێلایەن	٦	٢٠,٠%
هاورانین	٣	١٠,٠%
هەرگیز هاورانین	٠	٠%
کۆبی گشتی	٣٠	١٠٠%

لەم خشتەیه بۆمان دەردەکهوئ که مۆبایل کاریگەری زۆری لەسەر هەموو کەسێک و بە تاییەتی گەشتیارەکان و بەرپۆهەبەرەکان هەیه بەشیک لە کاریگەرێهەکان:

پهيوهندی و دسترآگهيشتن: مۆبایل پهيوهندی و دسترآگهيشتنیکی بەردەوام بۆ هەردوو گەشتیار و بەرپۆهەبەرەکان دەکات. گەشتیاران مۆبایل بەکاردههینن بۆ لیکۆلێنەوه لە شوێنەکان و حەزکردن و دسترآگهيشتن بە زانیارییە پهيوهەندیدارەکان بە گەشتکردن. بەرپۆهەبەرەکان پهيوهندی مۆبایل بەکاردههینن بۆ هەماهەنگی ستاف، بەرپۆهەبردنی حەزکردن و وەلامدانەوهی پرسیارەکانی میوانەکان.

حەزکردن و حەزکردن: مۆبایل شوێنێکی گەورەیی لە پرۆسەیی حەزکردندا کردووه، ئەمەش رێگە بە گەشتیاران دەدات لەکاتی رۆشتندا شوێنی نیشتهجێبوون و گەشت و چالاکییەکان لە رێگەیی ئەپ یان مآپەرەکانی مۆبایلەوه حەز بکەن. بەرپۆهەبەرەکان سوودمەندن لە پلاتفۆرمی حەزکردنی مۆبایل، رێکخستنی بەرپۆهەبردنی حەزکردن و زیادکردنی کارایی حەزکردن.

ئەزمونی کرپار: مۆبایل ئەزمونی گشتی کرپار بەرز دەکاتەوه بە دابینکردنی دسترآگهيشتنیکی گونجاو بە زانیاری، پێشنیاری کەسی و کاراییکی بی کێشه. گەشتیاران خەزمەتگوزارییە مۆبایلەکان وەکو چیک-ئین بە مۆبایل، خەزمەتگوزاری دەرگاوانی دیجیتالی و پارەدانی مۆبایل بەرز دەرخینن، کە بەشداری لە تیروانینیکی ئەرینی بۆ کوالیتی خەزمەتگوزاری هۆتیلەکان.

بەبازارکردن و بانگەشەکردن: مۆبایلەکان وەک ئامرازێکی بەهیزی بازارگانیکردن کاردەکەن، کە بەرپۆهەبەرەکان دەتوانن لە رێگەیی ریکلامی ئامانجدار، بەشداریکردنی سۆشیال میدیا و بانگەشەکردنی مۆبایلەوه بگەنە کرپارە ئەگەرپهیهەکان. گەشتیاران لە کاتی برپاردانی گەشتکردندا لە ژیر کاریگەری هەلمەتەکانی بازارگانی لەسەر بنەمای مۆبایل، ناوەرۆکی دروستکراوی بەکارهینەر و پیداجوونەوهی ئۆنلاین دەبن.

خشتەیی (۲۲) سایهتەکان تا چەند دەتوانن یارمەتی دەری گەشتیارەکان بێت لە هەلبژاردنی باشترین کوالیتی خەزمەتگوزاری هۆتیل؟

پرسیار	دوو باره	رێژەیی سەدی
تەواو هاوراین	۳	۱۰,۰%
هاوراین	۶	۲۰,۰%
بیلایەن	۱۴	۴۳,۳%
هاورانین	۸	۲۳,۷%
هەرگیز هاوراین	۰	۰%
کۆیی گشتی	۳۰	۱۰۰%

سایتهکان یارمەتی گەشتیاران دەدەن لە هەلبژاردنی باشترین کوالیتی خزمەتگوزاری ھۆتیل لە ڕیگەیی پیشکەشکردنی زانیاری گشتگیر، پێداچوونەوی بەکارھێنەر، ناوەرۆکی بینراو، بژاردەکانی فلتەرکردن، ئاسانکاری حجزکردن، ئامرازەکانی بەراوردکردنی نرخ و پیشنیاری کەسی.

خشتەیی (۲۳) دانانی سایت لە ھۆتیلەکان تا چەند یارمەتی دەرە بۆ ریکلامکردن بۆ شمەک و خزمەتگوزاریەکان؟

پرسیار	دووبارە	رێژەیی سەدی
تەواو ھاوڕاین	۱	۳,۳%
ھاوڕاین	۷	۲۳,۳%
بیالیەن	۷	۲۳,۳%
ھاوڕانین	۱۵	۵۰%
ھەرگیز ھاوڕانین	۰	۰%
کۆبی گشتی	۳۰	۱۰۰%

دانانی سایت لە ھۆتیلەکاندا دەتوانیت یارمەتیدەریکی بەرچاوی بێت لە ریکلامکردنی کالای و خزمەتگوزارییەکان بە ھۆی چەند ھۆکاریکەو:

زیادبوونی بینین: سایتهکان سەکۆیەک بۆ ھۆتیلەکان دا بین دەکەن بۆ ئەوھیی پیشکەشکردنەکانیان بۆ میوانەکان پیشان بدەن، ئەمەش بینین بۆ کالای و خزمەتگوزارییەکان بەرز دەکاتەو. ئەم بەرکەوتنە دەتوانیت بێتە ھۆی زیادبوونی ھۆشیاری و ئارەزووی میوانەکان.

پرومۆشنی ئامانجدار: ھۆتیلەکان دەتوانن سایتهکانیان بەکاربھێنن بۆ ئامانجکردنی دیمۆگرافیای تایبەت یان ئارەزووەکانی میوانەکان بە ھەلمەتی ریکلامی تایبەتمەند. ئەم رێبازە ئامانجدارە ئەگەری گەیشتن بە کرپارە ئارەزومەندەکان و ھاندانی فرۆشتن زیاد دەکات.

دەرئەنجامەکان

- ۱- گەشتیاری بۆتە زەرورەتییکی بنەرەتی، وەملە داھاتوودا دەبیتە داواکاریەک کە ناتوانریت فەرماوئشکری بۆ بەدیھێنانی رۆشنییری و زانین و خۆش گوزەرانی.
- ۲- گەشەپێدانی گەشتیاری بەرھوێش بردنی بەستراوئەتەوہ گرنگی دان بە بازارگەری بەتایبەتی (رەواجکردن و چالاک کردن) رەچاکردنی خزمەتگوزاری میوانخانەکان.
- ۳- بوونی سیستەمی زانیاری گشتی لە دالاتوو دا کاریگەری بنەرەتی دەبێ لەسەر پەیوہندی لە نیوان ریکخراوەکانی میوانخانە و سودمەندان بەبێ بوونی نێوہند گیری.
- ۴- ژینگە دەبیتە رەگەزیکی بنەرەتی گرنگی دان لە لایەن بەکاربەرەن و ئەوانەیی بازار دەدۆزەنەو بۆ گەشتیاری .
- ۵- کارگیری میوانخانەکانە کەخاوەنی داتاو زایناری پێویستە و بەکاری دەھینی، بەپێی پروگرامیکی زانستی تەندروست و ئاسانی مامەلە پێدەکرێ، وەکو دەرکەوت لە لایەنە مەیدانیەوہ.
- ۶- تێگەشتنیکی فراوان ھەییە لە لایەن سودمەندان لە خزمەتگوزاریەکانی میوانخانە سەبارەت بە سیستەمی زانیاریەکان ھاتوو ئاستی مامەلە پێکردنی و ھەرھوہا بوونی کادری پێشکەوتوو و پەسپۆر، سەبارەت بە دەستبەرکردنی زانیاریەکان و کارگیری رۆژانە لەسەر بنەمایەکی زانستی دروست.
- ۷- دەرکەوت لە روانگەیی مامەلەکردن لەگەڵ میوانخانەکە، کە شونینەکەیی و پلەیی ئاستی و سەلامەتی زۆر بەرزە بە بەراورد بە میوانخانەییکی تر لەو ناوچەییە.
- ۸- سەبارەت بە نرخێ خزمەتگوزاریەکانی میوانخانە کە دەرکەوت بەرزە بە بەراورد بە میوانخانەکانی تر، بەلام رازیبوونی تەواو لە لایەن بەکاربەرەن، و ھەھەییە کە نزخەکان گونجا و بە ولاتی دەوروبەر.
- ۹- لە روانگەیی شیکردنەوہی ئاماری دەرکەوت تاییەتمەندیەکانی سیستەمی زانیاری پەیوہندیەکانی کە ئاسانی بەدەست ھێنانی زانیاری لە پلەیی یەکەم دین بەھۆی بونی کەسانی پەسپۆر لە بواری پروگرام سازی.

راسپاردهكان

- ۱- گهشهپيدان سيستمىكى تهواو بو زانيارى و بهكارهينانى تازمترين پيشكهوتنهكان له بوارى زانيارى و تهكنهلوچيا.
- ۲- پاريزگارى كردن لهسهر ژينگهه مىوانخانه ناوخوى و گرنگيدان به دهوروبهري كه دهبيته مايهه پراكيشانى بهكار بهري تر.
- ۳- گرنگى دانى زياتر لهلايهن مىوانخانه كه لهبوارى هينانهوهه خزمهتگوزارى زياتر بو چالاكى مىوانخانهو شوين پى مىوانخانه جيهانه بگرهبهه.
- ۴- بهلهبهه چاو وهرگرنتى نرخى خزمهتگوزاريهكان، كارگيرى مىوانخانه ههلساوه بهداشكन्दى نرخ بو ئهوانهه داهاتيان ديايكراوه له فهزمانبههرا و قوتابى وهبهكاربهري ئهوانهه زور سهردانى مىوانخانهكان دهكهه.
- ۵- ريكخستنى ناوهوهه ژورى مىوانخانه گرنگيهكى زورى پيدراوه ئهويستى كهوا خزمهتگوزاريهكى تهواو پيشكesh بكرى.
- ۶- هاندانى بهرپرسي خزمهتگوزارى پهيوهنديهكان و ئهنتهرنيت، كه هاوكارى بكهه لهنيوان بهكاربهري و پيشكeshكارى خزمهتگوزارى بو مىوانخانهكه ناوبانگى باشى دهربكات لهسهر پهيوهنديهكان.
- ۷- زياتر كردنى يهكهكانى خزمهتگوزارى پهيوهنديهكان و ئهنتهرنيت له مىوانخانهكه كهبو دابينكردنى شوينى زور گونجاو لهناوهوهه مىوانخانه و دانانى دهزگاي كومپيوتهه و تهلهفزيون تازموه بهردهست گردى لهلايهن سودمهندان به ئاسانى.

ليستی سەرچاوهكان

- ٤- اكرم عثمان، تكنولوجيا المعلومات: افاق المستقبل، مجلة كلية الرافيدين الجامعة، العدد ١، بغداد، العراق ٢٠١٣.
- ٥- ابراهيم بختي، شعوبي محمود، دور تكنولوجيا المعلومات والاتصال في تنمية قطاع السياحة والفندق، مجلة الباحث، العدد: ٧، ٢٠١٠.
- ٦- اسرار نجاح التسويق السياحي على شبكة الانترنت: من وقع الالكتروني: WWW.syriainou.com/t/١٠٢/٢٠١٢
- ٧- برنجي ايمن، الخدمات السياحة واثرها على سلوك المستهلك دراسة حالة مجموعة من الفنادق الجزائرية، مذكرة ماجستير، جامعة احمد بوقرة بومرداس، كلية العلوم الاقتصادية و علوم تسيير والعلوم التجارية، فرع الاعداد التسويقية، ٢٠٠٩.
- ٨- تقروت محمد، اهمية تكنولوجيا المعلومات والاتصال في تطوير الخدمات السياحة، الملتقى الوطني حول السياحة والتسويق السياحي بالجزائر- الامكانيات والتحديات التنافسية، جامعة قالمة، كلية العلوم الاقتصادية و التسيير، قسم العلوم التجارية، ٢٥-٢٦، اكتوبر ٢٠٠٩.
- ٩- سعد ابراهيم محمد، تخطيط وتنمية خدمات السياحة الدينية واثرها في نمو الطلب السياحي في محافظة نينوى منطقة الدراسة الجامع النبي يونس عليه السلام اطروحة دكتوراه، جامعة سانت كليمنتس العالمية، كلية اداب، تخصص الفلسفية في السياحة.
- ١٠- عبدالله بن سليمان العمار، السياحة الالكترونية: مع موقع الالكتروني: WWW.aber.com/vb/t٣elm٧١٣٥٠١.html، ٢٥/١٠/٢٠١١.
- ١١- عيساني عامر، سلالي ابو بكر، دور تكنولوجيا المعلومات والاتصالات في تنمية الاقتصادية والاجتماعي، جامعة محمد خيضر بسكرة، الجزائر، يوم ١١ و ١٢ مارس ٢٠١٢.
- ١٢- يوسف محمد الورداني، كيف التنظيم السياحة الالكترونية ومردودها على السياحة، مارس، ٢٠٠٨، من الموقع الالكتروني، ٢٣ / ١٠ / ٢٠١١، <http://historiacalcities.wordpress.com>.
- ١٣- Global Competitveness Report ٢٠١٠-٢٠١١.
- ١٤- نعيم الظاهر، سراب الياس، مبدئ السياحة، سلسلة السياحة والفندق، دار العسيرة للنشر والتوزيع، والطبعة الثانية، ٢٠٠٧.